
Rättsavdelningen
Promemoria

Indirekta val och nominering av församlingsråd

Promemorians huvudsakliga innehåll

I denna promemoria beskrivs övergripande de indirekta val som ska hållas på lokal nivå efter kyrkovalet 2025.

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Allmänna förutsättningar	3
2.1	Valberedning.....	3
2.2	När nyvalda fullmäktige senast ska ha förrättat sina val	4
2.3	Vem som kallar till det första sammanträdet med de nyvalda.....	4
2.3.1	Principen om ålderspresident	4
2.3.2	Vid indelningsändring	4
2.4	Särskilt för kyrkofullmäktige som ska genomföra val till samfälligheter för särskilda uppgifter	4
2.5	Inga val i interimisdelegerade	5
3	Valbarhet i kyrkoråd, valnämnd och församlingsråd.....	5
3.1	Termen förtroendevald	5
3.2	Vem som är valbar som förtroendevald.....	5
3.2.1	Särskilt om församlingsråd.....	6
3.3	Vem som inte valbar som förtroendevald.....	6
3.4	Om valbarhet saknas vid valtillfället eller upphör därefter	7
4	Vilka val ska förrättas?	7
4.1	Valen i kyrkofullmäktige	7
4.1.1	Inledning.....	7
4.1.2	Val av ordförande och vice ordförande i kyrkofullmäktige	7
4.1.3	Val av revisorer	8
4.1.4	Val av kyrkoråd	9
4.1.5	Val av valnämnd.....	10
4.1.6	Val av församlingsråd	11
4.1.6.1	Allmänt om val av församlingsråd	11
4.1.6.2	Krav på nomineringsmöte	11
4.1.7	Ordningen mellan ersättarna i de organ som väljs genom indirekta val	14
4.2	Valen i kyrkoråd och församlingsråd.....	14
4.2.1	Val av kyrkvärdar.....	14
4.2.2	Eventuella utskott.....	15
5	Valsätt	16
5.1	Hur indirekta val genomförs	16
5.2	Majoritetsval	16
5.3	Proportionellt valsätt.....	16
5.3.1	Betydelsen av obesatta platser i fullmäktige m.m.	17
5.3.2	Minimikrav för proportionellt val	17
	Exempel: Val till kyrkorådet i G församling	17
5.3.3	Verktyg för beräkning inför indirekta val	18

1 Inledning

När kyrkovalet ägt rum och väljarna har sagt sitt, återstår att göra indirekta val till verkställande organ inom Svenska kyrkan. De nyvalda ledamöterna i beslutande organ ska före årsskiftet sammanträda för att förrätta dessa val. Nedan finns ett informationsmaterial som beskriver de indirekta valen som ska förrättas på **lokal nivå** och kyrkoordningens två valsätt; majoritetsval och proportionellt valsätt.

De indirekta val som alltid ska förrättas på lokal nivå är val av kyrkoråd och valnämnd samt revisorer. Kyrkofullmäktige i pastorat ska också välja församlingsråd. Inför val av församlingsråd finns, till skillnad från övriga val, ett krav på att det hålls ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte.

När kyrkofullmäktige har förrättat sina val ska i sin tur de nya kyrkoråden och, i församlingar som ingår i pastorat, även församlingsråden sammanträda för att välja ytterligare personer till vissa uppdrag. Det handlar då om att inom sig besluta om t.ex. arbetsutskott och att välja kyrkvärdar.

Samtliga hänvisningar till bestämmelser i detta material avser kyrkoordningen enligt dess lydelse den 1 januari 2025 om något annat inte framgår uttryckligen.

2 Allmänna förutsättningar

2.1 Valberedning

En valberednings uppgift är att utifrån valresultatet förbereda de indirekta val som kyrkofullmäktige har att förrätta. Kyrkoordningen innehåller inga bestämmelser om valberedning. Detta innebär dels att det inte är obligatoriskt att utse valberedning, dels att det, om sådan utses, inte finns några regler om vare sig storlek och sammansättning eller de former under vilka valberedningen ska arbeta. Har fullmäktige däremot i arbetsordningen tagit in bestämmelser om valberedning gäller dessa och ska följas.

Eftersom valberedningens uppgift är att förbereda valen så att dessa kan förrättas i fullmäktige utan en omfattande omröstningsprocedur blir reglerna om proportionellt valsätt vägledande för valberedningens arbete (se nedan avsnitt 5). Det finns anledning att notera att det naturligtvis är möjligt att genomföra valen även om det inte finns någon formell valberedning utsedd. Informella kontakter under hand med exempelvis företrädare för de olika nomineringsgrupperna kan vara ett alternativt sätt att bereda valfrågorna.

Om kyrkofullmäktige tillsätter en valberedning kan tillsättandet av denna respektive de efterföljande valen äga rum på i huvudsak två sätt:

- Vid det nyvalda kyrkofullmäktiges första sammanträde utses en valberedning. Ett nytt sammanträde hålls därefter före årsskiftet. Under mellantiden har då valberedningen haft tid på sig att förbereda de olika valen.
- Det andra sättet är att det nyvalda fullmäktige vid ett och samma sammanträde utser såväl valberedning som kyrkoråd samt, för det fall det är frågan om ett pastorat, församlingsråd. En lämplig ordning kan då vara att fullmäktige ajournerar sig sedan valberedningen utsetts. Förhandlingarna återupptas när valberedningen är klar med sitt förslag och kan lägga fram detta i fullmäktige.

2.2 När nyvalda fullmäktige senast ska ha förrättat sina val

Det nyvalda kyrkofullmäktige ska senast den 31 december *valåret* sammanträda för att välja personer till de uppdrag inom församlingen eller pastoratet som avser tiden efter valåret (3 kap. 10 §). Vilka val som ska göras redovisas längre ned.

2.3 Vem som kallar till det första sammanträdet med de nyvalda

2.3.1 Principen om ålderspresident

Kyrkoordningen innehåller ingen bestämmelse om vem som kallar till det första sammanträdet med det nyvalda fullmäktige. Det är i stället sådant som bör vara reglerat i arbetsordningen. Regelmässigt brukar denna uppgift anföras den s.k. ålderspresidenten. Om en reglering om detta inte finns i arbetsordningen, kan principen om ålderspresident ändå tillämpas.

Ålderspresidenten är den som varit ledamot längst tid eller, om två eller flera varit det lika länge, den äldste av dessa. Ålderspresidenten utövar ordförandeskapet vid det första sammanträdet till dess ordförande och vice ordförande utsetts.

2.3.2 Vid indelningsändring

För nyinrättade organ, där det funnits interimisdelegerade, kan lämpligen delegerade fatta beslut om vem som svarar för kallelsen till det nyinrättade kyrkofullmäktiges första sammanträde (jfr KsSkr 2012:5 Strukturfrågor).

Ett annat alternativ är att den som stiftsstyrelsen har utsett att vara sammankallande i interimisdelegerade också är den som kallar till det första kyrkofullmäktige-sammanträdet.

Det är också möjligt att efterlikna principen om ålderspresident (se avsnittet ovan) genom att den av interimisdelegerades ledamöter som har blivit invald i det nya kyrkofullmäktige och som har haft ordinarie plats längst i sitt tidigare kyrkofullmäktige sammankallar till det första sammanträdet.

2.4 Särskilt för kyrkofullmäktige som ska genomföra val till samfälligheter för särskilda uppgifter

Val av ledamöter och ersättare till begravningsdelegerade i **Göteborgs begravnings-samfällighet** ska hållas av respektive nyvalt kyrkofullmäktige som ingår i samfälligheten senast den 30 november valåret ([2 kap. 5 § kyrkostyrelsens beslut \[SvKB 2016:8\] med närmare bestämmelser om begravnings-samfälligheten i Göteborg](#)). Begravningsdelegerade ska i sin tur förrätta sina val senast den 31 december valåret (2 kap. 17 § nämnda bestämmelser och 3 kap. 10 § kyrkoordningen). Till bestämmelserna finns också en [beslutad kommentar](#) som kan ge närmare ledning vid tillämpningen.

Val av ledamöter och ersättare i församlingsdelegerade i **Samfälligheten Gotlands kyrkor** ska hållas av respektive kyrkofullmäktige som ingår i samfälligheten i sådan tid så att det i samfälligheten finns församlingsdelegerade från den 1 januari året efter valåret ([9 § kyrkostyrelsens beslut \[SvKB 2005:1\] om](#)

[Samfälligheten Gotlands kyrkor](#)). Även nyvalda församlingsdelegerade behöver sammanträda för att genomföra val till samfällighetens verkställande organ.

Vilka val som ska förrättas i dessa samfälligheter framgår av de närmare bestämmelser som reglerar respektive samfällighet.

2.5 Inga val i interimsdelegerade

En del enheter har sedan föregående val blivit föremål för ändringar i den lokala strukturen som ska träda i kraft den 1 januari året efter valåret.

Om interimsdelegerade har utsetts har dessa övertagit de gamla beslutande organens befogenheter när det gäller beslut som har sin verkan efter indelningsändringens ikraftträdande, så som exempelvis budget eller kyrkoavgiftens storlek för det kommande året (se mer om detta under rubriken Strukturfrågor på intranätet Juridik och kyrkorätt). Valfrågorna ska dock hanteras av de *nyvalda ordinarie organen* i de nybildade församlingarna och pastoraten.

3 Valbarhet i kyrkoråd, valnämnd och församlingsråd

3.1 Termen förtroendevald

Termen ”förtroendevald” är definierad i kyrkoordningen som ”de personer som vid kyrkliga val har utsetts till ledamöter, ersättare och ordförande i beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan” (33 kap. 1 §). Inga andra uppdrag än dessa omfattas av definitionen ”förtroendevald” i kyrkoordningens mening. Det har betydelse för vilka regler som gäller för exempelvis valbarhet, valbarhetshinder och förutsättningar för uppdragets upphörande.

Uppdrag som till exempel revisor eller kyrkvärd omfattas inte av definitionen och för dessa gäller alltså inte reglerna om valbarhet för förtroendevalda, utan särskilda regler (se nedan under respektive avsnitt om dessa uppdrag).

Uppdrag i olika arbetsgrupper eller utskott, som utses av ett verkställande organ (exempelvis ett utskott som utses av kyrkoråd), är inte heller att betrakta som ett uppdrag som förtroendevald (se Överklagandenämndens [ÖN] beslut 6/2005). Det finns som en konsekvens av detta inte heller några specialreglerade valbarhetskrav, vilket har betydelse när personer väljs till uppdrag i dessa organ.

3.2 Vem som är valbar som förtroendevald

Det finns inte något krav på att kyrkorådets, valnämndens eller församlingsrådets ledamöter eller ersättare ska väljas bland dem som sitter i fullmäktige. Vem som helst som uppfyller de grundläggande kraven för valbarhet kan därmed väljas. Det betyder att personen senast den dag då fullmäktige förrättar sina val måste:

- tillhöra Svenska kyrkan,
- vara döpt,
- vara minst 18 år gammal samt
- vara kyrkobokförd i församlingen om det gäller val i en församling eller i en församling i pastoratet om det gäller val i pastoratet (33 kap. 4 §). När det gäller val till församlingsrådet, se dock avsnittet närmast nedan om församlingsråd.

Kyrkobokförd i en församling är i praktiken den som är folkbokförd på en adress inom församlingen (35 kap. 1 a och b §§).

Det bör noteras att kravet på dop i vissa fall kan vara uppfyllt även om det inte är ett dop i Svenska kyrkans ordning.

Dopkravet gäller dock inte den som senast vid tidpunkten för relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten den 1 januari 2000 hade, eller dessförinnan hade haft, ett uppdrag som förtroendevald enligt de regler som då gällde, se punkten 19 i övergångsbestämmelserna till SvKB 1999:1.

3.2.1 Särskilt om församlingsråd

Den som tillhör någon av församlingarna i pastoratet är valbar till ett församlingsråd i pastoratet. Det innebär att en medlem som är bosatt i församling A kan bli vald till församlingsrådet i församling B i samma pastorat (33 kap. 4 § andra punkten). Avsikten är att det i första hand är personer som är aktiva i församlingslivet i den aktuella församlingen som bör komma i fråga. Om församlingen har ansvar för uppgifter för hela pastoratet, t.ex. konfirmationsundervisning eller sjukhuskyrka, kan det dock finnas anledning att se till att pastoratets övriga församlingar är representerade i församlingsrådet (KsSkr 2012:5 s.97).

3.3 Vem som inte valbar som förtroendevald

I kyrkoordningen finns även valbarhetshinder upptagna. Ett valbarhetshinder innebär att den som uppfyller de grundläggande kraven för valbarhet ändå inte är valbar till uppdraget därför att någon särskild omständighet föreligger (33 kap. 5–6, 9 §§).

Valbar till uppdrag som förtroendevald i en församling eller i ett pastorat är inte den som

- är anställd som biskop,
- är anställd som kyrkoherde i församlingen,
- har utsetts att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i ett församlingsråd, eller
- är anställd i församlingen eller det pastorat där församlingen ingår och som på grund av sina uppgifter har en ledande ställning bland de anställda.

Ingen får vara förtroendevald i mer än en församling samtidigt (33 kap. 5 §). Det får till följd att det exempelvis inte är möjligt att sitta i flera församlingsråd samtidigt. Det är däremot möjligt för en ledamot eller ersättare i församlingsrådet att också sitta i till exempel kyrkorådet och valnämnden, eftersom detta är uppdrag i pastoratet.

Till detta kommer en ytterligare begränsning av valbarheten vilket innebär att den som är anställd i en församling eller pastorat med en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid, beräknat för en period för fem månader, inte är valbar till kyrkorådet, valnämnden eller församlingsrådet (33 kap. 9 §). Motivet till denna regel är att det är olämpligt att vara anställd i en församling och samtidigt som förtroendevald vara representant för arbetsgivaren. Risken för intressekollisioner och lojalitetskonflikter är uppenbar i en sådan situation.

Bestämmelserna om valbarhetshinder för anställda ska tillämpas på motsvarande sätt för den som är uppdragstagare.

Den begränsade valbarheten för anställda gäller för förtroendeuppdrag hos den egna arbetsgivaren. Detta innebär att valbarhetshindret gäller för den som är anställd av en församling. Ingår församlingen i ett pastorat är pastoratet arbetsgivare för alla anställda oberoende av i vilken eller vilka församlingar de arbetar. Detta betyder att en person som är anställd av pastoratet inte är valbar till kyrkorådet, valnämnden eller något församlingsråd i pastoratet.

3.4 Om valbarhet saknas vid valtillfället eller upphör därefter

Det finns ingen möjlighet att besluta om undantag från kyrkoordningens krav på valbarhet.

Om någon inte var valbar som förtroendevald vid tidpunkten då valet genomfördes saknar uppdraget giltighet (se 33 kap. 10 § i kombination med Överklagandenämndens beslut 48/2001, se även Valprövningsnämndens beslut 3/2002). Om en förtroendevald upphör att vara valbar efter att valet genomförts, upphör uppdraget automatiskt (33 kap. 10 § första stycket). I båda dessa fall måste fullmäktige förrätta nya val för återstoden av aktuell mandatperiod.

Bestämmelsen, som överförts från kyrkolagen, har i rättspraxis tolkats i enlighet med ordalydelsen. Till och med en felaktig folkbokföring, som senare rättats till, har medfört ett automatiskt upphörande av uppdraget (se rättsfallet RÅ 1976 ref. 74). I sammanhanget bör det också framhållas att kommunala beslut har upphävts som olagliga, då en obehörig ledamot fått delta i beslutsfattandet (se rättsfallet RÅ 1974 ref. 44).

Bestämmelsen i 33 kap. 10 § tar enligt sin ordalydelse sikte på situationer där den valde uppfyllt valbarhetsvillkoren vid valtillfället och först därefter upphört att vara valbar. Överklagandenämnden har i beslut 48/01, se länk ovan, funnit att bestämmelsen är tillämplig också i situationer där någon som vid valtillfället inte uppfyller valbarhetsvillkoren blir vald (jfr även Valprövningsnämndens beslut dnr VN 3/2002, se länk ovan). I en sådan situation saknar uppdraget giltighet och det ankommer på stiftsstyrelsen att efter anmälan vidta lämpliga åtgärder. (Se ÖN 15/2006)

Om valbarheten upphör endast därför att en förtroendevald flyttar kan en ledamot eller en ersättare i ett kyrkoråd i en församling eller i ett församlingsråd behålla sitt uppdrag under återstoden av mandatperioden om personen kan fortsätta att fullgöra sitt uppdrag och inte samtidigt har något förtroendeuppdrag i en annan församling eller pastorat (33 kap. 10 § andra stycket 2). Det finns däremot inte några undantagsmöjligheter för kyrkofullmäktige, kyrkoråd i pastorat eller valnämnden.

4 Vilka val ska förrättas?

4.1 Valen i kyrkofullmäktige

4.1.1 Inledning

Kyrkofullmäktige förrättar enligt kyrkoordningen följande val:

- val av ordförande och vice ordförande i kyrkofullmäktige.
- val av revisorer,
- val av kyrkoråd,
- val av valnämnd, och
- i förekommande fall, val av församlingsråd.

4.1.2 Val av ordförande och vice ordförande i kyrkofullmäktige

Kyrkofullmäktige ska bland sina ledamöter välja en ordförande och en eller flera vice ordförande samt bestämma tiden för uppdragen. Om fullmäktige så beslutar kan alltså

även en andre vice ordförande utses, men det är inte ett krav enligt kyrkoordningen (3 kap. 8 §).

Det vanligaste är att man väljer en ordförande och vice ordförande för hela mandatperioden. Frågan kan dock vara reglerad i arbetsordningen för kyrkofullmäktige, varför denna behöver kontrolleras innan valet görs.

Ordföranden tillsammans med en eller två vice ordförande brukar kallas presidium. Presidiet är inget organ i formell mening vilket medför att de olika personerna utses var för sig. Med en ordinarie och två vice ordförande blir det alltså tre val som ska förrättas.

4.1.3 Val av revisorer

Regler om revisorer för den lokala nivån finns i 48 kap. kyrkoordningen.

Om en församling ingår i ett pastorat gäller det som sägs i 48 kap. om församlingar i stället pastoratet (48 kap. 1 §). Revisorer ska således inte utses av församlingarna som ingår i ett pastorat, utan av pastoratet.

Två olika typer av revisorer ska väljas; en auktoriserad/ett revisionsbolag och två övriga revisorer. För dessa gäller delvis olika förutsättningar.

Mandatperiod för en auktoriserad revisor

För en församling (som inte ingår i ett pastorat) eller ett pastorat ska en auktoriserad revisor utses av kyrkofullmäktige för att granska verksamheten i församlingen/pastoratet och dess dotterföretag under en tidsperiod om längst fyra år (48 kap. 2 § första stycket). Som framgår av regleringen kan en auktoriserad revisor väljas för en kortare tidsperiod än fyra år. Det kan t.ex. vara lämpligt om en indelningsändring planeras eller om församlingen önskar utvärdera en ny revisor under ett antal år.

Möjligheten med flexibel mandatperiod infördes även för att ge församlingarna möjlighet att förskjuta den auktoriserade revisorns mandatperiod så att denne inte väljs vid samma tidpunkt som övriga revisorer. För att möjliggöra en sådan ordning kan församlingen t.ex. första året välja revisor på ett eller två år för att därefter återgå till att välja revisor på fyra år. Många församlingar har sannolikt större kapacitet att genomföra upphandlingar andra år än valår. Inför val av auktoriserad revisor är det därför viktigt att säkerställa när mandatperioden för den auktoriserade revisorn löper ut.

Valbarhetskrav för en auktoriserad revisor

En auktoriserad revisor behöver inte tillhöra Svenska kyrkan eller vara döpt (48 kap. 3 § andra meningen) för att vara valbar. Däremot får inte valbarhetshinder föreligga (48 kap. 4 §, se även avsnittet nedan om valbarhetshinder). Till auktoriserad revisor kan även ett registrerat revisionsbolag utses (48 kap. 2 § första stycket). Valet behöver då inte bestämmas till en viss person men revisionsbolaget ska utse en huvudansvarig för uppdraget.

Mandatperiod m.m. för övriga revisorer

Utöver att en auktoriserad revisor ska väljas, se ovan, ska också utses två ytterligare revisorer för att granska verksamheten de kommande fyra åren (48 kap. 2 § andra stycket). Trots ordalydelsen torde det vara möjligt att utse fler än två av dessa revisorer.

När det gäller mandatperioden för övriga revisorer finns ingen valfrihet. Den ska alltid vara fyra år.

Valbarhetskrav för en övrig revisor

Valbar till uppdrag som revisor i en församling eller ett pastorat är den som senast vid tidpunkten då fullmäktige förrättar sitt val

- tillhör Svenska kyrkan,
- är döpt, och
- har fyllt 18 år.

Notera att dessa valbarhetskrav inte gäller för den auktoriserade revisorn. (48 kap. 3 §). Däremot får inte valbarhetshinder föreligga (48 kap. 4 §, se nedan).

Valbarhetshinder för uppdrag som revisor (auktoriserade och övriga)

Det finns särskilda valbarhetshinder för den som ska väljas till ett uppdrag som revisor (48 kap. 4 §). Dessa hinder gäller för såväl auktoriserade som övriga revisor. Valbarhetshinder innebär att det inte är möjligt att välja någon till uppdraget, trots att övriga förutsättningar är uppfyllda.

Till uppdrag som revisor i en församling/pastorat kan inte den väljas som

- är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige, kyrkorådet eller valnämnden i församlingen/pastoratet eller i ett församlings-råd inom pastoratet,
- är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som församlingen eller pastoratet ligger i, eller
- är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd.

4.1.4 Val av kyrkoråd

Val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet

Kyrkofullmäktige ska välja ledamöter och ersättare i kyrkorådet till ett antal som fullmäktige bestämmer (4 kap. 5 §).

Ett beslut om ändring av antalet ledamöter eller ersättare i kyrkorådet – eller i valnämnd eller församling, valnämnd eller församlingsråd behöver inte beredas (3 kap. 25 §). Det innebär att fullmäktige kan ta upp ett ärende av detta slag och fatta beslut om ändringen vid det sammanträde då valen ska förrättas. Även om ett sådant ärende inte behöver beredas, måste det dock kungöras. En lämplig ordning kan därför vara att i kungörelse till valsammanträdet alltid ta med punkten ”Bestämmande av antal ledamöter och ersättare i [det eller de organ som ska väljas]”.

Mandatperiod

Valet avser hela mandatperioden och mandatperioden löper från den 1 januari året efter valåret till och med 31 december nästa valår (4 kap. 8 §). Se vidare avsnitt **Fel! Hittar inte referensälla..**

Antalet ledamöter

Antalet *valda* ledamöter får inte vara mindre än sex. Kyrkoherden är ”självskriven” ledamot i kyrkorådet och ska inte väljas. Kyrkoherden räknas därför inte till någon av de *valda* ledamöterna för vilket ett antal ska fastställas. Om kyrkorådet ska bestå av sex valda ledamöter, innebär detta alltså att kyrkorådet kommer att bestå av totalt sju ledamöter.

Antalet ersättare och ersättarinträdesordning

Antalet ersättare måste vara minst hälften av antalet valda ledamöter (4 kap. 5 §). Det vanliga torde dock vara att det utses lika många ersättare som antalet valda ledamöter.

Om valet inte sker proportionellt utan som ett majoritetsval ska fullmäktige också bestämma i vilken ordning som ersättarna ska inkallas till tjänstgöring. Detta ska framgå av protokollet. Om beslut om inkallelseordning saknas blir följden att den ersättare som står överst i valprotokollet alltid ska inkallas först (4 kap. 14 § i kombination med 3 kap. 14–16 §§ och 39 kap. 2 §).

Om valet sker med proportionellt valsätt fastställs ersättarinträdesordningen i den ordning som gäller vid proportionella val (se 39 kap. 23 §).

Val av ordförande och en eller två vice ordförande i kyrkorådet

Kyrkofullmäktige ska bland kyrkorådets valda ledamöter välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Eftersom dessa ska väljas bland kyrkorådets valda ledamöter kan inte kyrkoherden väljas till vare sig ordförande eller vice ordförande.

Fullmäktige ska också bestämma tiden för uppdragen (4 kap. 11 §). Det är vanligt att ordförande och vice ordförande väljs för hela mandatperioden, det vill säga fyra år, men det finns alltså möjlighet att välja en kortare tidsperiod.

4.1.5 Val av valnämnd

Val av ledamöter och ersättare i valnämnden

I varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat ska det finnas en valnämnd (38 kap. 3 §). Detta är en obligatorisk nämnd och några andra nämnder kan inte finnas på lokal nivå.

Valnämnd ska inte utses i församlingar som ingår i ett pastorat utan utses då i pastoratet.

Kyrkofullmäktige ska välja ledamöter och ersättare i valnämnden till det antal som fullmäktige bestämmer.

Mandatperiod

Mandatperioden är alltid fyra år räknat från den 1 januari året efter valåret, även om valnämndens uppgifter huvudsakligen genomförs under den senare delen av mandatperioden.

Antal ledamöter

Antalet ledamöter i valnämnden får inte vara mindre än tre (38 kap. 4 §).

Antal ersättare och ersättarinträdesordning

Antalet ersättare i valnämnden måste vara minst hälften av antalet valda ledamöter (38 kap. 4 §, 4 kap. 5 §). Det innebär att antalet ersättare ska vara minst två om fullmäktige beslutat att antalet ledamöter ska vara tre.¹

Om valet inte sker proportionellt utan som ett majoritetsval ska fullmäktige också bestämma i vilken ordning som ersättarna ska inkallas till tjänstgöring. Detta ska framgå av protokollet. Om beslut om inkallelseordning saknas blir följden att den ersättare som står överst i valprotokollet alltid ska inkallas först (38 kap. 4 §, 4 kap. 14 § i kombination med 3 kap. 14–16 §§ och 39 kap. 2 §).

Om valet sker med proportionellt valsätt fastställs ersättarinträdesordningen i den ordning som gäller vid proportionella val (se 39 kap. 18 §).

¹ Denna bestämning av minimiantal ersättare är ny och tillämpas första gången när val till valnämnden förrättas för mandatperioden 2022–2025 (se KsSkr 2019:4, KmSkr 2019:xx).

Val av ordförande och en eller två vice ordförande i valnämnden

Kyrkofullmäktige ska, som angivits ovan, välja ordförande och en eller två vice ordförande i valnämnden (38 kap. 5 § och 4 kap. 11 §). Dessa väljs bland ledamöterna i valnämnden. Fullmäktige ska bestämma tiden för uppdraget; som regel fyra år.

4.1.6 Val av församlingsråd

4.1.6.1 Allmänt om val av församlingsråd

Val av ledamöter och ersättare i församlingsrådet

Kyrkofullmäktige ska välja ledamöter och ersättare, förutom kyrkoherden, i församlingsrådet.

Mandatperiod

Kyrkofullmäktige ska besluta för vilken tid församlingsrådet ska väljas. Mandatperioden är densamma för alla som ska väljas till församlingsrådet. Valet får dock inte avse längre tid än fyra år och det ska alltid ske nyval till församlingsrådet i samband med att en ny mandatperiod börjar för kyrkofullmäktige, vilket är den 1 januari året efter valåret (4 kap. 25 §). Att kyrkofullmäktige kan bestämma mandatperiodernas längd öppnar möjligheten för till exempel studenter som inte avser att bo på orten i flera år att kunna åta sig uppdraget som i ett församlingsråd. Huvudregeln bör dock vara att församlingsrådets ledamöter och ersättare utses för fyra år.

Antal ledamöter och ersättare

Det är kyrkofullmäktige som enligt 4 kap. 22 § kyrkoordningen bestämmer antalet ledamöter i församlingsrådet. Antalet valda ledamöter får inte vara färre än fyra. Därtill måste antalet ersättare vara minst hälften av antalet valda ledamöter. Detta betyder att antalet inte får understiga sex personer (minst fyra ledamöter och två ersättare).

Kyrkoherden är också självskriven ledamot i församlingsrådet (4 kap. 24 §), men har möjlighet att i sitt ställe utse en annan präst som ledamot under förutsättning att denne arbetar som präst i den församling där församlingsrådet är styrelse (5 kap. 6 §). Förordnandet ska avse den tid för vilken övriga ledamöter har valts, men kan återkallas av kyrkoherden.

Val av ordförande och en eller två vice ordförande

Bland de valda ledamöterna ska kyrkofullmäktige utse en ordförande (4 kap. 22 och 26 §§). Församlingsrådet ska välja en vice ordförande. Kyrkofullmäktige får dock uppdra åt församlingsrådet att även välja ordförande (4 kap. 26 §).

4.1.6.2 Krav på nomineringsmöte

Allmänt

Inför valet av församlingsråd ska det nyvalda kyrkofullmäktige genomföra ett församlingsmöte, eller annat öppet nomineringsmöte, i syfte att säkerställa församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet. Formerna för mötets genomförande har i stor utsträckning lämnats oreglerade, vilket är ett medvetet val i

syfte att låta aktörerna på den lokala nivån i stor utsträckning själva välja de former för det praktiska genomförandet som passar just dem.

Det är kyrkorådets ansvar att tillse att ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hålls. Om det sker en ändring i den lokala strukturen som innebär att ett nytt pastorat bildas eller ett befintligt pastorat ändras och interimisdelegerade har valts, ska i stället interimsstyrelsen ansvara för att mötet hålls (4 kap. 23 §). I likhet med kyrkofullmäktige har kyrkorådet möjlighet att – i de delar kyrkoordningen inte ger någon tydlig vägledning – besluta om vad som ska gälla för nomineringsmötena inom samtliga pastoratets församlingar och på så sätt uppnå för hela pastoratet likartade och ändamålsenliga lösningar.

Även om kyrkorådet bär ansvar för att genomföra ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte inför val av nytt församlingsråd, är det vidare ytterst kyrkofullmäktige som ska godkänna nomineringsprocessen. Detta innebär att ett kyrkofullmäktige som anser att kyrkorådet inte genomfört ett nomineringsmöte på ett tillfredsställande sätt, kan välja att inte godta de nomineringar som tagits fram. I en sådan situation är det upp till kyrkofullmäktige att sammanträda för att bestämma hur fullmäktige ska kunna säkerställa ett genomförande av val till församlingsråd. Det är även kyrkofullmäktige som enligt 4 kap. 22 och 25 §§ fortsatt bestämmer antalet ledamöter i församlingsrådet respektive hur lång mandatperioden ska vara. Även om det är kyrkorådet som ansvarar för att genomföra ett nomineringsmöte, finns det således goda skäl för kyrkorådet att uppmärksamma eventuella önskemål eller åsikter om nomineringsprocessen som kommer från kyrkofullmäktige. I de flesta pastorat torde det dock redan idag finnas goda rutiner för hur ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte ska gå till, varför risken för att kyrkofullmäktige inte skulle godta det sätt varpå kyrkorådet genomfört nomineringsprocessen torde vara ytterst liten.

Se vidare kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet, KsSkr 2021:4.

Kallelsen – vem kallar till ett nomineringsmöte och hur går detta till?

Utgångspunkten är att det är kyrkorådet som ansvarar för att kallelser till nomineringsmötet genomförs, eftersom det är detta organ som ansvarar för mötets genomförande om ingen delegation skett, se ovan.

Det finns inga särskilda bestämmelser om hur kallelsen ska ske. Klart är dock att församlingens samtliga medlemmar ska ha möjlighet att delta. Kallelsen bör alltså ske på ett sådant sätt att man med hög grad av sannolikhet kan anta att samtliga församlingsmedlemmar har chans att ta del av den. Tänkbara sätt att kalla till ett möte kan till exempel vara via en annons i församlingsblad som delas ut till samtliga hushåll, via en hemsida på internet, via allmänna anslagstavlor inom församlingens område, osv.

Formerna för mötet

Som framhållits ovan stadgas i 4 kap. 23 § kyrkoordningen att det ska hållas ett *församlingsmöte* eller annat *öppet nomineringsmöte* som säkerställer församlingens inflytande. Det är inte meningsfullt att försöka skilja dessa mötesbegrepp åt, utan det väsentligaste är att det är fråga om ett öppet möte där samtliga röstberättigade både ges möjlighet att delta och att nominera kandidater.

Då formerna för mötets genomförande har lämnats oreglerade ligger det närmast till hands att utgå från de bestämmelser om mötesordning och beslutsfattande som gäller för kyrkofullmäktige och som dessutom är praxis för allt föreningsliv.

Alternativt kan det organ som ansvarar för mötets genomförande (se ovan) besluta om särskild ordning för mötets genomförande.

Eftersom samtliga röstberättigade församlingsmedlemmar har rätt att delta i mötet, bör det vid val av möteslokal hållas i minnet att det kan bli ett möte med väldigt många deltagare. Formerna för hur detta ska hanteras har lämnats fritt att hanteras inför varje aktuellt möte. I praktiken torde det och måste det, komma att se mycket olika ut.

Formerna för nomineringen

Vad som är reglerat i kyrkoordningen är att församlingens röstberättigade medlemmar, vid mötet, ska nominera kandidater till församlingsrådet. Formerna för hur denna nominering ska ske är emellertid inte fastlagda. Av bestämmelsens ordalydelse framgår inte tydligt om det är mötet som sådant som nominerar eller om det kan ske individuella nomineringar. Det är dock kyrkokansliets uppfattning att nomineringen ska beslutas av mötet som sådant.

Antal nominerade

Det är kyrkofullmäktige som enligt 4 kap. 22 § kyrkoordningen bestämmer antalet ledamöter i församlingsrådet. Antalet får inte understiga sex personer (minst fyra ledamöter och två ersättare). Antalet beslutade ledamöter får naturligtvis betydelse för hur många personer som bör nomineras, men det finns inga närmare bestämmelser kring detta. Det är i andra sammanhang vanligt att fler nomineras än vad det finns platser.

Rangordning

Det finns inga bestämmelser eller förarbetsuttalanden om huruvida kandidaterna ska/bör rangordnas eller inte. Det kan dock vara av värde att använda någon form av rangordning, dels eftersom någon kanske bara vill nomineras som ersättare, dels eftersom de som nominerar kanske vill kunna skilja på dem som nomineras som ordinarie ledamot respektive ersättare. Ett alternativ är därför att numrera platserna, vilket underlättar vid en eventuell votering.

Beslutsfattande

Som framhållits i avsnittet ovan om "Formerna för mötet" bör man vid beslutsfattande luta sig mot vad som gäller i kyrkofullmäktige, vilket betyder att vanliga majoritetsbeslut fattas. Man kan också tänka sig att det organ som ansvarar för mötets genomförande, utifrån sitt ansvar utfärdar vissa riktlinjer kring hur nomineringsbeslutet ska fattas. Ett sådant beslut kan t.ex. vara att en beslutsordning motsvarande den som gäller för kyrkofullmäktige ska tillämpas.

En särskild fråga gällande beslutsfattandet är hur man kan säkerställa att det endast är röstberättigade mötesdeltagare som deltar i nomineringen. Man kan naturligtvis tänka sig en kontroll mot röstlängden på individnivå, men enligt kyrkokansliets mening bör det kunna räcka att ordföranden innan beslutsfattandet erinrar om vikten av att endast röstberättigade deltar.

Protokoll

Det finns inga krav på protokoll från ett församlings- eller nomineringsmöte. Med tanke på att det ska fattas beslut under mötet, samt att mötet i sig är obligatoriskt att genomföra, finns dock goda skäl att dokumentera mötet genom att upprätta ett

protokoll. Om det, vilket kyrkokansliet rekommenderar, förs protokoll, bör kyrkoordningens bestämmelser om protokollföring tillämpas, jfr ÖN 46/2001.

Överklagande

De beslut som ett församlings- eller nomineringsmöte fattar kan inte bli föremål för besluts-prövning; se 57 kap. 8 § femte stycket p. 3 kyrkoordningen.

Fyllnadsval

Om ett fyllnadsval ska hållas under mandatperioden (4 kap. 27 § kyrkoordningen) är det enligt kyrkokansliets mening rimligt att det inte behöver hållas något nytt nomineringsmöte.

4.1.7 Ordningen mellan ersättarna i de organ som väljs genom indirekta val

När valet av ersättare sker genom majoritetsval – vilket är det vanligaste sättet som indirekta val genomförs på – är det kyrkofullmäktige som ska bestämma i vilken ordning som ersättarna träder in för tjänstgöring (39 kap. 2 §).

Om kyrkofullmäktige inte anger någon särskild ordning, så gäller att ersättarna tjänstgör i den ordning som de finns upptagna i fullmäktiges protokoll. En stor skillnad mot hur ersättare träder in för tjänstgöring i fullmäktige, är att alla ersättare kan träda in och tjänstgöra i samtliga ledamöters ställe oaktat vilken nomineringsgrupp som ledamoten respektive ersättaren företräder (39 kap. 2 §). Det betyder alltså att en ersättare från B nomineringsgrupp kan komma att ersätta en ledamot från A nomineringsgrupp. Det är därför vanligt att fullmäktige bestämmer en ordning som t.ex. innebär att ledamöter från A grupp i första hand ersätts av ersättare från A grupp och i andra hand B grupp. Det är däremot inte möjligt för fullmäktige att bestämma att endast dessa ersättare får träda in och ersätta den frånvarande ledamoten. En ersättare kan alltså inte enbart vara personlig eller enbart ersätta vissa av ledamöterna, eftersom samtliga ersättare kan tjänstgöra i samtliga ledamöters ställe. Om ingen av ersättarna från A och B grupp är närvarande och det finns en icke tjänstgörande ersättare närvarande från en annan grupp, så träder alltså denna in för tjänstgöring.

När kyrkofullmäktige väljer ersättare med proportionellt valsätt är det i detalj reglerat i vilken ordning som ersättare träder in för tjänstgöring (se avsnittet nedan om valsätt och 39 kap. 18 §).

4.2 Valen i kyrkoråd och församlingsråd

De nyvalda kyrkoråden och de nyvalda församlingsråden får sammanträda före årsskiftet för att förrätta vissa val. (Se 4 kap. 13 § tredje stycket och 4 kap. 27 §). Till dessa hör val av kyrkvärdar och val av eventuella utskott.

4.2.1 Val av kyrkvärdar

Kyrkvärdar omfattas inte av kyrkoordningens definition av förtroendevald (se 33 kap. 1 §) vilket innebär att det finns särskilda bestämmelser som reglerar valbarhet m.m. till sådana uppdrag.

Vilket organ utser kyrkvärdar?

Uppdraget som kyrkvärd är ett uppdrag i församlingen. Det är därför församlingens styrelse som beslutar vilka som ska vara kyrkvärdar. Det betyder att det i en

församling som inte ingår i ett pastorat är kyrkorådet som ska utse kyrkvårdar, medan det i en församling som ingår i ett pastorat är församlingsrådet som ska utse kyrkvårdar (4 kap. 19 § första stycket).

Mandatperiod

Kyrkvårdarna ska utses för mandatperioden. Med detta får förstås den mandatperiod som gäller för det organ som ska välja kyrkvårdar (se ovan).

Valbarhet och antal

Till kyrkvård får den väljas som tillhör Svenska kyrkan, är döpt, och har fyllt 16 år (4 kap. 19 § första stycket). Åldersgränsen för kyrkvårdar skiljer sig således från övriga förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan.

Hur många kyrkvårdar som ska utses är oreglerat. Minst en av kyrkvårdarna måste dock vara ledamot eller ersättare i det kyrko- eller församlingsråd som ska välja kyrkvårdarna (4 kap. 19 § andra stycket).

För övriga kyrkvårdar krävs inte att de måste vara folkbokförda i församlingen. Ingen får emellertid vara kyrkvård i mer än en församling sam-tidigt (4 kap. 19 § andra stycket).

En kyrkvård är som framhållits tidigare inte att hänföra till termen ”förtroendevald” enligt kyrkoordningens definition (se 33 kap. 1 §).

En inventarieansvarig kyrkvård

Kyrkoherden och en kyrkvård ska ansvara för kyrko-byggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i kulturmiljölagen (40 kap. 2 § tredje stycket kyrkoordningen). Kyrkorådet eller församlingsrådet ska, i samband med att kyrkvårdarna utses bestämma vem av dessa som ska ha detta ansvar. Endast kyrkvårdar som är ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller församlingsrådet får utses till inventarieansvarig kyrkvård. Observera att länsstyrelsen ska informeras om vem som har utsetts till detta.

4.2.2 Eventuella utskott

Kyrkomötet beslutade år 2012 att det inte ska finnas några andra nämnder än valnämnd på lokal nivå. Som ett alternativ till detta kan dock Kyrkorådet fortsatt tillsätta exempelvis arbetsgrupper eller utskott om så anses lämpligt. Det kan till exempel finnas behov av att några personer arbetar särskilt med frågor kring begravningsverksamheten eller något annat verksamhetsområde. Ett utskott eller en arbetsgrupp blir dock inte att hänföra till ett sådant beslutande eller verkställande organ som avses i den inledande bestämmelsen i 33 kap. kyrkoordningen (33 kap. 1 §). Det finns därför inte några bestämmelser om valbarhet eftersom uppdragen inte blir att betrakta som ett uppdrag som förtroendevald.

Eftersom det inte finns några bestämmelser om utskott i kyrkoordningen, finns det inte heller några bestämmelser om hur lång mandatperiod ett utskott ska ha eller när mandatperioden ska påbörjas. Det är därför upp till kyrkorådet att besluta om vilka utskott som ska finnas samt vilka arbetsuppgifter och arbetsformer i övrigt som ska gälla för utskotten. Detta görs lämpligen i den arbetsordning som kyrkorådet ska fastställa (4 kap. 3 § andra stycket).

Notera dock bestämmelsen som ger kyrkoherden rätt att närvara vid ett utskotts-sammanträde och att delta i överläggningarna (4 kap. 7 §). Denna bestämmelse blir aktuell bara i de fall kyrkoherden inte väljs in som ledamot i utskottet.

Det bör också noteras att bestämmelsen om proportionellt valsätt (39 kap. 3 §) är tillämplig även på val av utskott.

5 Valsätt

5.1 Hur indirekta val genomförs

Ett indirekt val kan genomföras på två olika sätt – genom majoritetsval eller proportionellt valsätt.

Det vanligaste sättet som indirekta val genomförs på är i form av majoritetsval. Inför valsammanträdet har grupperna i fullmäktige oftast fört samtal om hur platserna som väljs till ska fördelas mellan dem. En sådan överenskommelse brukar ofta baseras på teoretiskt uppskattat utfall av ett proportionellt val där grupperna antingen var för sig eller i samverkan med andra grupper gått ihop i en form av valteknisk samverkan. När fullmäktige väl ska genomföra sitt val genomför fullmäktige valet i formell mening som ett majoritetsval, även om platserna i praktiken kan komma att fördelas på ett sätt som är eller uppfattas vara proportionellt. Det finns inte några bestämmelser i kyrkoordningen som reglerar hur grupperna kan eller får samverka inför dessa val, men det kan finnas bestämmelser i det väljande organets egen arbetsordning som ger ledning.

Kyrkoordningens bestämmelser om proportionellt valsätt syftar i första hand till säkerställa ett minoritetsskydd till grupperingar inom fullmäktige som genom bestämmelser om proportionellt valsätt skulle tillförsäkras ett visst antal platser men som vid ett rent majoritetsval skulle löpa risk att inte få något mandat alls i det organ till vilket fullmäktige förrättar val.

Bestämmelserna om det proportionella valsättet är komplicerade och det är viktigt att följa dessa noga när valet formellt genomförs på detta sätt. Exempelvis påverkar antalet *närvarande ledamöter* såväl möjligheten att genomföra ett val med det proportionella valsättet som utfallet av ett val (se närmare nedan).

Bestämmelser om indirekta val finns i 39 kap. kyrkoordningen.

5.2 Majoritetsval

För indirekta val gäller de allmänna bestämmelserna om beslutsfattande enligt kyrkoordningen. Det innebär att utgången av ett val bestäms genom relativ majoritet om inte något annat är särskilt föreskrivet (39 kap. 1 §). Relativ majoritet föreligger då en person eller ett förslag har fått fler röster än något annat alternativ, men inte nödvändigtvis fler än övriga tillsammans.

Om det i samband med att det organ som ska förrätta ett indirekt val inte begärs proportionella val genomförs alla val efter majoritetsprincipen (39 kap. 1 §).

5.3 Proportionellt valsätt

Proportionellt val innebär att platserna i till exempel kyrkorådet fördelas efter de olika gruppernas storlek. Bestämmelserna finns i 39 kap. kyrkoordningen.

Ett val ska vara proportionellt om det begärs av ett visst antal närvarande ledamöter. Hur många ledamöter som måste begära ett proportionellt val beror dock på antalet personer som ska väljas, vilket förklaras närmare nedan.

I det stora flertalet fall brukar kyrkoordningens bestämmelser om proportionellt valsätt endast tjäna som hjälpmedel då valen ska förberedas. Valberedningens förslag till ledamöter i exempelvis kyrkorådet kan räknas fram med utgångspunkt från dessa bestämmelser. När sedan kyrkofullmäktige går till val genomförs detta i praktiken som ett vanligt acklamationsbeslut.

Reglerna om proportionella val skyddar i första hand de grupper som är berättigade till en eller flera platser vid en proportionell fördelning och som annars skulle löpa risken att bli utan mandat.

Det proportionella valsättet kan användas vid val som görs av beslutande och verkställande organ på lokal nivå. Det innebär att valsättet är tillämpligt även när kyrkoråd inom sig förrättar val, t.ex. val till utskott. Det kan noteras att även församlingsrådet är ett verkställande organ.

När ett proportionellt val genomförs ska det ske med slutna sedlar och det ska finnas en gruppbenämning på valsedeln (39 kap. 5 §). Det är dock inte detsamma som en gruppbezeichnung enligt 38 kap. kyrkoordningen. Valsedlar med samma gruppbenämning bildar en valsedelsgrupp (39 kap. 8 §). En valsedelsgrupp kan naturligtvis i praktiken utgöras av de valsedlar som ledamöterna från en nomineringsgrupp lämnat, men kan också bestå av valsedlar från olika nomineringsgruppers ledamöter som enats kring en valsedel.

På intranätet finns en webbapplikation till hjälp för att fördela mandat enligt det proportionella valsättet

5.3.1 Betydelsen av obesatta platser i fullmäktige m.m.

Om en nomineringsgrupp vid det direkta valet har fått fler platser än vad nomineringsgruppen har kandidater till på sin lista, innebär detta att de platser, som nomineringsgruppen saknar kandidater till, kommer att stå obesatta under mandatperioden (38 kap. 70 § tredje stycket). Detta, liksom andra former av frånvaro bland ledamöter vid ett valsammanträde, påverkar i praktiken utfallet av ett proportionellt val.

Resultatet av ett proportionellt val är, som nämnts ovan, beroende av hur många valsedlar som en valsedelsgrupp får i samband med det faktiska valet i fullmäktige. Det är alltså inte valresultatet från det direkta valet som beräkningen ska ta sin utgångspunkt i, utan resultatet av den omröstning som genomförs i fullmäktige vid valet till t.ex. kyrkorådet.

Se exempel nedan.

5.3.2 Minimikrav för proportionellt val

För att kunna begära proportionellt val krävs (39 kap. 4 §) ett visst antal röster i fullmäktige. Hur många röster som krävs beror på två saker:

1. Hur många röstande finns det i fullmäktige? (Dvs. antalet närvarande ledamöter vid sammanträdet då valet görs.)

2. Hur många ska väljas till kyrkorådet?

Den matematiska formeln för att beräkna om bestämmelsen om proportionellt valsätt (39 kap. 3 §) är tillämplig är följande:

$$\text{Antal närvarande ledamöter i fullmäktige} / \text{antal som ska väljas} + 1.$$

Exempel: Val till kyrkorådet i G församling

I nyvalda kyrkofullmäktige sitter 25 ledamöter. De ska välja sex ordinarie ledamöter och sex ersättare till kyrkorådet. (Dessutom sitter kyrkoherden som självskriven ledamot i kyrkorådet, men honom eller henne kan vi bortse från i detta sammanhang.)

Det finns fyra olika grupper i kyrkofullmäktige. Det är den borgerliga samlingslistan Kyrkans Väl, Socialdemokraterna, POSK samt en obunden grupp med beteckningen Levande Församling. Mandaten i fullmäktige fördelar sig på följande sätt:

Störst är Kyrkans Väl med tio ledamöter i fullmäktige. Sedan kommer Socialdemokraterna med sju ledamöter. Levande Församling har sex ledamöter. Minst blev POSK med två ledamöter. Vid ett majoritetsval skulle Kyrkans Väl och Socialdemokraterna kunna dela på alla sex mandaten i kyrkorådet. För att undvika detta begär Levande Församling proportionellt val.

Den första frågan är om Levande Församling har rätt att begära proportionellt valsätt utifrån hur många mandat de har i kyrkofullmäktige. I kyrkofullmäktige är det 25 ledamöter. De ska välja sex ordinarie ledamöter till kyrkorådet. Vi ponerar att samtliga ledamöter i kyrkofullmäktige är närvarande då valet ska göras. Antalet ska då divideras med antalet platser i kyrkorådet + 1, vilket ger följande beräkning.

$$25/(6+1) = 3,57 \text{ (avrundas till 4)}$$

I G församling krävs det alltså att minst fyra ledamöter i fullmäktige begär proportionellt val för att det ska kunna genomföras. Eftersom Levande Församling har sex ledamöter i kyrkofullmäktige har de därmed möjlighet att tillsammans begära proportionellt valsätt.

Avrundning ska alltid ske till närmast högre hela tal, även om kvoten t.ex. skulle bli 3,2 (39 kap. 3 § andra stycket).

Så fördelas mandaten

Nästa steg blir att räkna ut hur mandaten ska fördelas. Principen är ganska enkel, men den kräver att man räknar mandat för mandat. Varje grupp får ett jämförelsetal, som i utgångsläget är lika med antalet närvarande ledamöter i fullmäktige från den gruppen.

Varje gång en grupp tilldelas ett nytt mandat i kyrkorådet, förändras jämförelsetalet.

Det bör noteras att jämförelsetalen i vissa situationer kan bli lika. I sådana fall får dessa skiljas åt genom lottning. Om lottning måste ske vid fördelningen av det sista mandatet kan detta försvåra för valberedningen att komma med ett förslag som kan accepteras av samtliga i fullmäktige. För en utförligare beskrivning av hur själva beräkningen går till se kommentarer till bestämmelserna i 39 kap. kyrkoordningen i *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning* (Verbum, 2022, Edqvist, Lundqvist, Tronêt och Wikström).

5.3.3 Verktyg för beräkning inför indirekta val

För att genomföra beräkningar enligt det proportionella valsättet finns ett verktyg för indirekta val tillgängligt på intranätet. I verktyget finns valresultatet från de direkta valen inläst, men det är möjligt att själv anpassa de uppgifter som anges efter de förhållanden som råder i fullmäktige. Notera att det inte är lämpligt att använda detta verktyg annat som ett hjälpverktyg i det fall ett val genomförs med det proportionella valsättet.